



deze bundeling van de drie bekroonde lessenreeksen een geheel dat genoeg boeiend, uitdagend en vooral activerend materiaal bevat voor iedereen die eens iets anders wil doen dan gewoon uit een saai schoolboek werken.

Luc Wijns  
Berkhoevelaan 60  
2570 Duffel

### Noten

1. In deze reeks verscheen ook een bundeling lessenreeksen voor 'Geschiedenis/Maatschappijleer' en 'Aardrijkskunde'.

2. *VWO (Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs)* is de hoogste vorm van voortgezet onderwijs die toegang geeft tot de universiteit.

3. *De brugklas HAVO/WVO* is een overgangsjaar tussen de basisschool en het Hoger Algemeen Vormend Onderwijs of het Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs. HAVO en VWO zijn de twee hoogste vormen van secundair onderwijs.

4. *Han van Gessel: De Volkskrant, een beeld van een dagblad.* Amsterdam: De Volkskrant, 1990, fl.20.

## Studies in leerplanontwikkeling

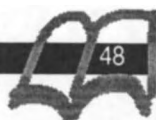
*Sjef Klinkenberg & Jacques de Vroomen [eindred.]:*  
**Tussen Apollo en Hermes. Hoofdstukken uit de geschiedenis van moedertaalonderwijs in en buiten Nederland.**  
Enschede: SLO, 1988, 288 p.

*Bart van der Leeuw, Helge Bonset m.m.v. Jan Sturm:*  
**Vernieuwing in het moedertaalonderwijs.**  
**Een vergelijking van zeven case-studies in het perspectief van leerplanontwikkeling.** Enschede: SLO, 1990, 206 p.

De reeks *Studies in leerplanontwikkeling* is een uitgave van de Stafafdeling Ontwikkeling van het Nederlandse Instituut voor Leerplanontwikkeling (SLO). Dergelijke *Studies* "bevatten beschrijvingen van en reflecties op verricht ontwikkelwerk, (literatuur) onderzoek ten dienste van leerplanontwikkeling en implementatie in relatie tot leerplanontwikkeling. Door de publikatie ervan

tracht de SLO bij te dragen aan de theorievorming over leerplanontwikkeling." (achterflap **Vernieuwing in het moedertaalonderwijs**.)

Meteen is hiermee de doelgroep van dergelijke *Studies* aangegeven, namelijk al wie op een of andere manier betrokken is bij de leerplanontwikkeling. In Vlaanderen zullen leerplanontwikkelaars, onderwijsonderzoek-



kers en beleidsmedewerkers zeker bruikbare achtergrondinformatie vinden in de publikaties uit deze reeks. Voor leerkrachten zijn ze wellicht minder relevant.

*Tussen Apollo en Hermes* beschrijft de verschillende fasen in de geschiedenis van het moedertaalonderwijs in Nederland. In een inleidend hoofdstuk verklaart Piet-Hein van de Ven de titel van de publikatie. Apollo staat voor de hoge kunst, de inspiratie, de wereld van de geest, terwijl Hermes de belichaming is van alledaagse praktische vaardigheden. Het is in het spanningsveld tussen die twee dat leraren opereren.

De vijf volgende hoofdstukken vormen de kern van de publikatie: ze schrijven de geschiedenis van het moedertaalonderwijs in Nederland aan de hand van vijf case-studies. Telkens wordt een document dat in een bepaalde periode een belangrijke rol heeft gespeeld, diepgaand geanalyseerd. Het begint bij de eerste jaargang van *De Nieuwe Taalgids* (1907) en eindigt met de opvattingen van de VON, in Nederland opgericht in 1969. In het zevende hoofdstuk wordt een globaal overzicht gegeven van de verschillende definities van moedertaalonderwijs die in deze eeuw gehanteerd werden.

Het achtste hoofdstuk geeft een beknopte beschrijving van enkele buitenlandse geschiedschrijvingen, meer bepaald uit Vlaanderen, Engeland, (West-)Duitsland en Zweden. Bedoeling hiervan is een interpretatiekader te creëren voor het moedertaalonderwijs in Nederland, waarvan het negende en laatste hoofdstuk verslag doet. De auteurs benadrukken dat het in deze geschiedschrijving steeds gaat om de retoriek en niet om de praktijk van het moedertaalonderwijs. Die zou, voorzover ze zich hierover kunnen uitspreken, heel wat minder gewijzigd zijn sinds 1900. Wel loopt er een rode draad doorheen de hele twintigste eeuw: het gonst klachten over de kwaliteit van het moedertaalonderwijs.

*Vernieuwing in het moedertaalonderwijs* focust volledig op het heden. De publikatie bestaat uit twee grote delen. In het eerste deel maken Bart van der Leeuw en Helge Bonset een vergelijking van zeven case-studies naar moedertaalonderwijs in verschillende vormen van onderwijs. Ze zijn uitgevoerd in het kader van een onderzoek naar 'vernieuwing en vernieuwingsweerstand' in (voortgezet) moedertaalonderwijs'.

De case-studies bestrijken de volgende thema's:

- projectonderwijs (Nederlands/geschiedenis);
- thematisch-cursorisch schrijfonderwijs in de basisschool;
- het tot stand komen van een schoolwerkplantekst;
- letterkunde-onderwijs;
- dramatische expressie;
- praktijk en retoriek van het schrijfvaardigheidsonderwijs.

Het doel van de case-studies is een antwoord te krijgen op de vraag: hoe ziet het moedertaalonderwijs er eigenlijk uit? De auteurs geven een vergelijkende beschrijving van het conceptuele kader, van de gehanteerde definities van moedertaalonderwijs (relaties tussen retoriek en praktijk) en van de factoren die een vernieuwing beïnvloeden.

In het tweede deel reflecteert Jan Sturm op de waarde van de kennis die dergelijk case-study-onderzoek oplevert, en op de relevantie van dat soort kennis voor leerplanontwikkeling.

[Besteladres van beide publikaties: SLO, afdeling Verkoop, Postbus 2041, NL - 7500 CA Enschede, tel. 00-31-53-840840.]

Rita Rymenans  
Romeinse put 50  
2650 Edegem